

Anja Hazekamp, Europarlementslid PvdD

‘Zero Pollution Action Plan ontbeert nieuwe acties’

In mei van dit jaar heeft de Europese Commissie het Zero Pollution Action Plan (ZPAP) gepubliceerd, onderdeel van de EU Green Deal. Het heeft als doel om in 2050 de lucht-, bodem- en waterverontreiniging terug te brengen tot een niveau dat niet schadelijk is voor mens en natuur. Het aanpakken van vervuiling aan de bron staat hierbij centraal. Anja Hazekamp is Europarlementariër vanuit de Partij voor de Dieren en vicevoorzitter van de milieucommissie in het Europees Parlement. Ze geeft haar visie op dit Commissie-plan en vertelt hoe in andere dossiers al dan niet werk wordt gemaakt van bronaanpak.

Op 12 mei heeft de Europese Commissie het Zero Pollution Action Plan (ZPAP) gepubliceerd, onderdeel van de EU Green Deal. *Wat vindt u van dit actieplan, maakt het de zero pollution-ambitie waar, wat u betreft?*

Anja Hazekamp: 'We hebben lang gewacht op het Zero Pollution Action Plan – de Commissie had dit eigenlijk al onder het zevende Milieuactieprogramma moeten publiceren. Helaas blijkt het het lange wachten ook nog eens niet waard: de doelen die gesteld worden, zijn bij lange na niet genoeg om een gezonde leefomgeving te bereiken. Ook wordt er veel te weinig nieuw beleid en nieuwe wetgeving aangekondigd: de grootste focus ligt op het goed implementeren van reeds bestaand beleid. Natuurlijk is dat heel belangrijk, maar het is niet genoeg om een echte zero pollution-ambitie waar te maken. Een gemiste kans.'

'ZERO POLLUTION ACTION PLAN: EEN GEMISTE KANS'

Wat ziet u in het ZPAP als grote stap vooruit, en wat mist er volgens u in het plan, waardoor u twijfelt aan de kans van slagen van de achterliggende ambitie van 'zero pollution'?

Hazekamp: 'Het is belangrijk dat nu goed geëvalueerd wordt of de bestaande water-wetten wel voldoen. Als blijkt dat ze niet voldoen – en het lijkt me duidelijk dat ze tekortschieten – komt de Commissie met aanvullende voorstellen: dat is een positief vooruitzicht. Verder legt de Commissie niet alleen de focus op implementatie van bestaande wetten, maar ook op de handhaving ervan. Hierbij wordt ingezet op meer samenwerking tussen de landen. Het verbeteren van de handhaving is heel belangrijk, want we zien nu nog te vaak dat er niet goed wordt opgetreden wanneer normen worden overschreden of er zelfs illegaal wordt geloosd – helaas ook in Nederland.'

'DE OVERHEID MOET ER GEWOON ZELF VOOR ZORGEN DAT ER GEEN VERVUILENDE PRODUCTEN MEER OP DE MARKT KOMEN'

Anja Hazekamp, Europarlementariër en vicevoorzitter van de EP-milieuc commissie.

'Maar het ZPAP ontbeert nagenoeg nieuwe acties, terwijl die broodnodig zijn. Er wordt ook nog steeds te veel gekeken naar het bedrijfsleven om zelf oplossingen aan te dragen, met ingewikkelde publiek-private samenwerkingsconstructies waarvan we weten dat die niet tot het benodigde resultaat leiden. Om een voorbeeld te geven: met zogeheten 'zero pollution pledges' wil de Commissie bedrijven gaan overhalen om consumenten aan te moedigen om minder vervuilende producten te kopen. Het is te makkelijk om zulke verantwoordelijkheden af te schuiven op het bedrijfsleven en op de consument. De overheid moet er zelf gewoon voor zorgen dat er geen vervuilende producten meer op de markt komen. De ambitie om daadwerkelijk te leven binnen de grenzen van onze planeet is met de huidige voorstellen niet haalbaar; daarvoor is véél meer nodig.'

Bronbeleid

De principes van de 'zero pollution'-hiërarchie staan al uitgeschreven in artikel 191-2 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VwEU). *Hoe kan de Europese Commissie dit in de praktijk gaan toepassen, zodat er nu wel echt een bronbeleid gerealiseerd gaat worden in het EU-beleid?*

Hazekamp: 'Deze hiërarchie legt de nadruk op het voorkomen van afval en vervuiling. Dit uitgangspunt vormt – samen met het voorzorgsbeginsel en het beginsel van 'de vervuiler betaalt' – een hoeksteen van het milieubeleid, althans in theorie.'

‘DE EUROPESE COMMISSIE ZOU
DE PRODUCTIE VAN GEVAARLIJKE
CHEMISCHE STOFFEN ZOALS PFAS
EN HORMOONVERSTORENDE STOF-
FEN GEHEEL MOETEN VERBIEDEN’

‘Als de EU deze uitgangspunten goed zou toepassen, zou de Europese Commissie de productie van gevaarlijke chemische stoffen zoals PFAS en hormoonverstorende stoffen geheel moeten verbieden. Maar we zien in dit soort gevallen helaas dat de zeer sterke lobby van de chemische industrie steeds haar zin krijgt: deze stoffen zijn nog steeds niet verboden. En hoewel het actieplan dit wel benoemt en onderkent dat er actie nodig is, zet de Commissie niet in op een volledig verbod. Alleen het ‘niet-essentieel’ gebruik zal worden aangepakt.’

‘Deze stoffen zijn zo schadelijk, dat naar mijn mening geen enkel gebruik ervan goed te praten is. Ook missen in het actieplan maatregelen die ervoor zorgen dat vervuilers zelf eindelijk gaan opdraaien voor de kosten van de milieuschade die ze aanrichten. Ik zal hier stevig op in blijven zetten.’

Landbouwbeleid

De lidstaten en het EP sloten onlangs een akkoord over de toekomst van het GLB. Bent u tevreden met de uitkomst van de onderhandelingen voor wat betreft de duurzaamheidsambitie?

Hazekamp: ‘Absoluut niet. Weliswaar is er wat subsidiegeld gereserveerd voor vergroening, maar de voorwaarden voor die subsidies zijn volstrekt onvoldoende. Vervuilende praktijken, zoals de intensieve veehouderij en giftige monoculturen, zullen ook met het nieuwe Europese gemeenschappelijk landbouwbeleid nog steeds miljarden toegeschoven krijgen. De allergrootste bedrijven krijgen daarbij nog steeds het meeste geld. Pogingen om de subsidiebedragen voor de grootste bedrijven te limiteren zijn van tafel geveegd. Zelfs een amendement van de Partij voor de Dieren om geen subsidies meer uit te keren voor het fokken van stieren voor stierengevechten is door de Europese landbouwministers uit de wet gehaald. Het landbouwbeleid zoals nu is vastgesteld, gaat lijnrecht in tegen de doelstellingen van de Europese Green Deal.’

‘DE VOORWAARDEN VOOR
LANDBOUWSUBSIDIES VOOR
VERGROENING ZIJN
VOLSTREKT ONVOLDOENDE’

Gewasbescherming

U bent namens het EP rapporteur op de resolutie over de ‘van-boer-tot-bord-strategie’. In deze strategie heeft de Commissie een doelstelling opgenomen voor het halveren van het gebruik en risico van chemische gewasbeschermingsmiddelen in 2030. De Milieucommissie wil dit verankeren in wetgeving. In Nederland ligt er de toekomstvisie gewasbescherming om in 2030 naar nagenoeg nul emissies te gaan. Tegelijk zijn de Europese landbouwlobby en de chemische industrie heel sceptisch over de EU-doelstelling.

‘HET LANDBOUWBELEID ZOALS NU IS VASTGESTELD, GAAT LIJNRECHT IN TEGEN DE DOELSTELLINGEN VAN DE EUROPESE GREEN DEAL’

Is de ambitie van de Commissie toereikend, en heeft zij de juiste focus gelegd, of zou ze meer moeten kijken naar de uiteindelijke emissies naar natuur en water?

Hazekamp: ‘De Europese Commissie zet een belangrijke stap door het gebruik en het risico van pesticiden met 50% te willen verminderen in 2030, maar deze doelen liggen wat mij betreft nog te laag. Ik denk dat het nodig en tegelijkertijd ook mogelijk is om het gebruik van pesticiden met 70% te verminderen tegen 2030. Daarnaast is het noodzakelijk om de gevaarlijkste pesticiden, zonder uitzondering, per direct te verbieden.’

‘OOK IS HET NOODZAKELIJK OM DE GEVAARLIJKSTE PESTICIDEN, ZONDER UITZONDERING, PER DIRECT TE VERBIEDEN’

‘Als rapporteur voor de van-boer-tot-bord-strategie pleit ik ervoor om de reductiedoelstellingen voor pesticiden bindend te maken en om vervuiling van bodem, grond- en oppervlaktewateren door landbouwgif geheel terug te brengen tot nul. Ik denk dat beide aspecten belangrijk zijn: we moeten de bron aanpakken – het gifgebruik zelf – én de uiteindelijke emissies. In het van-boer-tot-bord-rapport pleit het Europees Parlement onder meer voor betere bescherming tegen landbouwgif van boeren, omwonenden en ook van cruciale bestuivers zoals bijen. Zij hebben veel te lijden onder het hoge gifgebruik in de landbouw.’

Verbod op PFAS: landen moeten niet op Europa wachten

De Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid EFSA geeft in een opinie van 2020 aan dat PFAS nóg schadelijker zijn dan eerst gedacht. In Nederland heeft het RIVM onderzoek gedaan op basis van dit EFSA-advies over de veilige wekelijkse inname, en geconcludeerd dat Nederlanders te veel PFAS binnenkrijgen via onder andere voedsel en drinkwater.

Welke maatregelen gericht op bronaanpak – in lijn met de basisprincipes van de ‘zero pollution hiërarchie’ – kan de EU nemen om te voorkomen dat PFAS-stoffen in het milieu terechtkomen?

Hazekamp: ‘De EU zal het gebruik en de productie van PFAS moeten verbieden ter bescherming van ons milieu en de volksgezondheid. Het Europees Agentschap voor chemische stoffen heeft aangekondigd in oktober te komen met een voorstel om meer restricties te stellen. Als lid van de Milieucommissie zal ik alles in het werk stellen om te komen tot een alomvattend verbod zonder uitzonderingen. We moeten daarvoor op alle niveaus van wetgeving veranderingen gaan doorvoeren. De bron aanpakken kan via de EU-wetgeving op giftige stoffen, REACH, door geen goedkeuringen meer af te geven.’

‘Met de broodnodige uitbreiding en aanscherping van de Richtlijn Industriële Emissies, kunnen we maatregelen afdwingen bij de gebruikers van deze gevaarlijke stoffen. En we zullen veel beter in kaart moeten brengen waar PFAS-stoffen zich in ons milieu bevinden, onder andere door veel breder en beter ons water en onze bodem te monitoren. Daarvoor zijn ook adequate normen nodig voor het maximumgehalte van deze gifstoffen in onze bodem en in ons water, ook daar ontbreekt het nog aan. Het is cruciaal dat Europa daar nu snel actie op neemt.’

‘Maar landen, onder andere Nederland, moeten niet alleen op Europese maatregelen gaan zitten wachten. Zolang er op Europees niveau geen verbod is, ben ik er voorstander van dat lidstaten zelf al zo snel mogelijk maatregelen nemen. De trage Brusselse besluitvorming ontslaat landen niet van hun eigen verantwoordelijkheid om zelf actie te ondernemen.’

‘LIDSTATEN, WAARONDER NEDERLAND, MOETEN NIET OP EUROPESE MAATREGELEN GAAN ZITTEN WACHTEN’

Geneesmiddelen

De Europese Commissie gaat de komende jaren de geneesmiddelenwetgeving herzien, naar aanleiding van de COVID-19-pandemie en de EU Green Deal. Eind volgend jaar wordt het voorstel van de Commissie verwacht.

Vewin pleit ervoor om bij de ontwikkeling en bij de risicobeoordeling van nieuwe medicijnen rekening te houden met de impact daarvan op het milieu en de drinkwaterbronnen: dit gebeurt nu nog niet. Eerder riep het EP de Commissie al hiertoe op, in een resolutie over de strategische aanpak van geneesmiddelen in het milieu.

Hoe schat u de kansen in dat de Europese Commissie het aandurft in dit dossier serieus werk te maken van het beperken van de negatieve impact van medicijnresten in het milieu?

Hazekamp: ‘De Europese Commissie heeft naar aanleiding van de oproep van het parlement beloofd om maatregelen te nemen tegen milieuvuiling door medicijnresten. Enkele kleine, maar concrete

toezeggingen heeft de Commissie al gedaan. Ze zal bijvoorbeeld richtlijnen ontwikkelen voor kleinere medicijnverpakkingen, waardoor minder ongebruikte medicijnen weggegooid zullen worden. Ook gaat de Commissie bekijken of inzamelingsacties voor medicijnresten een rol kunnen spelen.’

‘De Commissie heeft verder toegezegd het probleem van medicijnresten in het milieu mee te nemen in de fitness check van de Europese waterwetgeving. De Partij voor de Dieren zal erop toezien dat dit daadwerkelijk gebeurt. We blijven daarbij ook pleiten voor het aanscherpen van de doelen voor vermindering van het antibioticagebruik in de veehouderij. Dat is absoluut cruciaal om milieuvuiling en het ontstaan van antibioticaresistentie tegen te gaan.’

‘BIJ DE ONTWIKKELING EN BIJ DE RISICOBEOORDELING VAN NIEUWE MEDICIJNEN REKENING HOUDEN MET DE IMPACT OP HET MILIEU EN DE DRINKWATERBRONNEN’
